

**ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΔΗΛΩΣΗ ΕΕΔΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΩΘΟΥΜΕΝΕΣ
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΤΟ
«Αναπτυξιακό Πολυνομοσχέδιο»¹**

19.09.2019

Στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως Εθνικού Θεσμού Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας για την προστασία τους, βασική αρμοδιότητα της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) (άρθρο 1 παρ. 6 β' του Ν. 2667/1998) είναι η υποβολή εκθέσεων και γνωμοδοτήσεων για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Όπως έχει επανειλημμένα συστήσει η ΕΕΔΑ στην Πολιτεία, ο ρόλος της αυτός καθίσταται περισσότερο αποτελεσματικός, εφόσον η ΕΕΔΑ λαμβάνει έγκαιρα γνώση των προωθούμενων ρυθμίσεων νομοθετικού ή διοικητικού περιεχομένου με αντίκτυπο στα ανθρώπινα δικαιώματα. Στις 11 Σεπτεμβρίου 2019, το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων έθεσε σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση το σχέδιο νόμου «**Αναπτυξιακό Πολυνομοσχέδιο**», το οποίο ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, και την άσκηση συλλογικών και ατομικών εργατικών δικαιωμάτων. Η ΕΕΔΑ, μην έχοντας λάβει απευθείας ενημέρωση από τα αρμόδια Υπουργεία και στηριζόμενη στο κείμενο που αναρτήθηκε στο Δικτυακό Τόπο Διαβουλεύσεων (μη τελικό), έκρινε ότι οφείλει να επιστήσει την προσοχή της Πολιτείας σε συγκεκριμένα ζητήματα:

1. Βασικός άξονας του «Αναπτυξιακού Πολυνομοσχεδίου» σύμφωνα με τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων είναι «η προσέλκυση στρατηγικών

¹ Η παρούσα Επείγουσα Δήλωση υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στις 19.9.2019. Εισηγήτριες: Έλλη Βαρχαλαμά, Αντιπρόεδρος Β' της ΕΕΔΑ, Μέλος υποδειχθέν από τη Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας και Εύα Τζαβαλά, Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ.

επενδύσεων, ο έλεγχος επενδυτικών σχεδίων και η πιστοποίηση ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας επενδύσεων και γενικότερα η βελτίωση του πλαισίου λειτουργίας οικονομικών δραστηριοτήτων». Εντός αυτού, περιλαμβάνονται, ανάμεσα σε άλλα κρίσιμα πεδία, διατάξεις που επιφέρουν σημαντικές μεταβολές στο πεδίο του εργατικού δικαίου, κυρίως συλλογικού αλλά και ατομικού, οι οποίες, λόγω του ήδη υφιστάμενου σοβαρού αντικτύπου, αλλά και της δραστηκής παρέμβασης στο περιεχόμενο κρίσιμων δικαιωμάτων όφειλαν να τύχουν προηγούμενης και κατάλληλης σε επίπεδο χρόνου και συμμετεχόντων διαβούλευσης. Η διαβούλευση αυτή, κατά την οποία οφείλει να αξιολογηθεί η υπάρχουσα κατάσταση ως προς την εφαρμογή των ρυθμιζόμενων δικαιωμάτων, κρίνεται πρόσφορο ότι μπορεί να επιδιωχθεί εκ νέου και αυτοτελώς, δεδομένου ότι δεν καθίσταται σαφής, εκ του κατατεθέντος σχεδίου νόμου, ο επείγων χαρακτήρας άμεσης ρύθμισης των εν λόγω ζητημάτων.

2. Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει τις ομόφωνες **Αποφάσεις και Συστάσεις της² για το σωρευτικό αντίκτυπο των μέτρων λιτότητας** στην απόλαυση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και την επιτακτική ανάγκη αντιστροφής της καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων κατά τη στρατηγική εξόδου της οικονομίας και της κοινωνίας από την κρίση του εξωτερικού χρέους.

3. Η ΕΕΔΑ επαναλαμβάνει τις **διαπιστώσεις διεθνών ελεγκτικών οργάνων**, ότι οι διαδοχικές περιοριστικές παρεμβάσεις και η σταθερή απομείωση του προστατευτικού πλαισίου των εργασιακών δικαιωμάτων, ατομικών και συλλογικών για πλήρη, σταθερή και ισότιμη ως προς την αμοιβή και τους όρους της εργασίας:

- i) δεν είχαν κανένα μετρήσιμο αποτέλεσμα στην επίτευξη του στόχου της δημοσιονομικής προσαρμογής,
- ii) οδήγησαν στην εμπέδωση της απορρύθμισης και της επισφάλειας σε έναν τομέα δικαίου που οφείλει να διέπεται από σαφές και σταθερό πλαίσιο με σεβασμό του Συντάγματος και των δεσμευτικών διεθνών κανόνων, και
- iii) αποτέλεσαν αποκλειστικά μέσο επίτευξης του στόχου της εσωτερικής υποτίμησης, που όχι μόνο δεν οδήγησαν στην ενίσχυση της

---

² Βλ. [Θεματικό δελτίο της ΕΕΔΑ για τις Επιπτώσεις των Πολιτικών Οικονομικής Μεταρρύθμισης και των Μέτρων Λιτότητας στα Δικαιώματα του Ανθρώπου \(2019\)](#) στο οποίο παρουσιάζονται συνοπτικά όλες οι δηλώσεις, συστάσεις, εκθέσεις και παρεμβάσεις της ΕΕΔΑ στο αντικείμενο αυτό.

ανταγωνιστικότητας, αλλά οδήγησαν στην «προγραμματισμένη φτωχοποίηση» του πληθυσμού μέσω της υποβάθμισης του βιοτικού επιπέδου και των συνθηκών διαβίωσης ολόενα και αυξανόμενου αριθμού ατόμων που εργάζεται ή αναζητά εργασία.

4. Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει ότι το Σύνταγμα κατοχυρώνει ρητά (άρθρο 22 παρ.2, 23 παρ.1) τη συνδικαλιστική ελευθερία και το δικαίωμα ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων, της σύναψης και του σεβασμού των συλλογικών συμβάσεων και αναγορεύει σε θεμελιώδη συνταγματική αρχή, στο πλαίσιο της αρχής της ισότητας, την αρχή της ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας (άρθρο 22 παρ.1).

5. Υπό το φως των αρχών ότι:

i) το Κράτος αφενός οφείλει να διασφαλίζει μέσω της νομοθεσίας του και αφετέρου οφείλει να απέχει από πράξεις που παραβιάζουν το δικαίωμα των εργαζομένων και των εργοδοτών να οργανώνουν ελεύθερα τη δράση και τις αποφάσεις τους και

ii) τυχόν περιορισμοί που τίθενται από την νομοθεσία στην άσκηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου δεν μπορούν να οδηγούν σε προσβολή του πυρήνα του περιοριζόμενου δικαιώματος και στην αποστέρηση τελικά του δικαιούχου του από την άσκησή του³,

η ΕΕΔΑ διατυπώνει την έντονη ανησυχία της για τις προωθούμενες διατάξεις του Αναπτυξιακού Πολυνομοσχεδίου, όπως αυτό αναρτήθηκε στη δημόσια διαβούλευση, εστιάζοντας στα παρακάτω σημεία:

α) στη μετατροπή του θεσμικού πλαισίου για τις ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις του Ν. 1876/1990 για τις «ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις» από σύνολο δικαιωμάτων, υποχρεώσεων και αρχών προσανατολισμένων στον καθορισμό και τη βελτίωση των όρων και συνθηκών παροχής εργασίας⁴, σε εργαλείο συγκράτησης του μισθολογικού κόστους υπό τον πλήρη έλεγχο του Κράτους μέσω:

---

³ Βλ. πάγια νομολογία ΕΔΔΑ, Demir και Baykara κατά Τουρκίας (Τμήμα Ευρείας Σύθεσης), αρ. προσφ. 34503/97, Απόφαση της 12^{ης} Νοεμβρίου 2008, παρ. 97 και 119. Adefdromil κατά Γαλλίας, αρ. προσφ. 32191/09, Απόφαση της 2 Οκτωβρίου 2014, παρ. 43.

⁴ Άρθρο 3 παρ. 1^α του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (Ν. 2595/1993, ΦΕΚ Α' 63) « Δικαίωμα συμμετοχής στον καθορισμό και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος - 1. Για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος των εργαζομένων να συμμετέχουν στον καθορισμό και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος μέσα στην επιχείρηση, τα Μέρη δεσμεύονται να λάβουν ή να προωθήσουν μέτρα που να επιτρέπουν στους εργαζομένους ή τους

- i) της διατήρησης του περιορισμού της καθολικότητας της δέσμευσης και του περιεχομένου της Εθνικής Γενικής ΣΣΕ και της ρύθμισης του κατώτατου μισθού/ημερομισθίου μονομερώς από το Κράτος,
- ii) της διατήρησης σε ισχύ διατάξεων που έχουν κριθεί μη συμβατές με υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις, μέσω της ένταξής τους στο σταθερό περιεχόμενο του Ν. 1876/1990, όπως για το δικαίωμα των μορφωμάτων των «ενώσεων προσώπων» να συνάπτουν επιχειρησιακές ΣΣΕ δεσμευτικές για το σύνολο του προσωπικού (άρθρο 49 ΣχΝ),
- iii) της αποκέντρωσης του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων και κατ' αποτέλεσμα προώθησης της ρύθμισης των όρων εργασίας σε «εξατομικευμένο» επίπεδο (είτε σε επίπεδο επιχείρησης, μέσω επιχειρησιακών ΣΣΕ, είτε σε επίπεδο εργαζόμενου/μονάδας, μέσω ατομικών συμβάσεων εργασίας) μέσω της εισαγωγής πολλαπλών εξαιρέσεων από την αρχή της ευνοϊκότερης ρύθμισης και από τη δεσμευτικότητα των ΣΣΕ που έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν ενιαίους όρους εργασίας σε εθνικό επίπεδο (κλαδικές και ομοιοεπαγγελματικές ΣΣΕ), το εύρος των οποίων εξαιρέσεων μπορεί να επεκταθεί μάλιστα μέσω Υπουργικών Αποφάσεων (άρθρα 49, 51, 52 ΣχΝ),
- iv) της εισαγωγής πρόσθετων προϋποθέσεων νομιμότητας στην άσκηση δικαιωμάτων (πχ στο δικαίωμα κήρυξης των ΣΣΕ ως γενικά υποχρεωτικών, στο δικαίωμα μονομερούς προσφυγής στη διαιτησία) μέσω της υποχρέωσης τεκμηρίωσης της αναγκαιότητας της άσκησής τους με οικονομοτεχνικές εκθέσεις, μολοντί αποτελεί από το νόμο υποχρέωση του Κράτους η υποβολή των συλλογικών διαπραγματεύσεων μέσω της χορήγησης στοιχείων⁵ και είναι γνωστά τα προβλήματα έγκαιρης χορήγησής τους λόγω κυρίως προβλημάτων διαλειτουργικότητας των βάσεων δεδομένων των δημοσίων υπηρεσιών (άρθρα 51 και 53 ΣχΝ), και
- v) της εισαγωγής πρόσθετων περιορισμών στο σύστημα διαιτησίας του Ν. 1876/1990, του οποίου (υπό την αρχική του μορφή) έχει ήδη κριθεί με την ομόφωνη απόφαση 25/2004 της πλήρους Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, καθώς με την απόφαση 2307/2014 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας η συνταγματικότητα, στην υποχρέωση σεβασμού της οποίας από το ελληνικό Κράτος άλλωστε παραπέμπουν και ελεγκτικά όργανα του ILO, παρά τη διαφορετική εκτίμηση τους ως προς τα όρια προσφυγής στη διαιτησία⁶.

εκπροσώπους τους, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική, να συμβάλλουν : α. στον καθορισμό και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, της οργάνωσής της και του εργασιακού περιβάλλοντος, [...]».

⁵ Άρθρο 4 παρ. 4 Ν. 1876/1990.

⁶ Βλ. Έκθεση 2019 της Επιτροπής Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για την Εφαρμογή των Διεθνών Συμβάσεων και Συστάσεων (Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations) της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO), σελ. 79-83.

β) στην ένταξη στο περιεχόμενο του Ν. 1876/1990 διατάξεων που αφορούν τη συνδικαλιστική ελευθερία και την άσκηση του δικαιώματος συλλογικής οργάνωσης των εργαζομένων και των εργοδοτών, όπως οι διατάξεις που αφορούν τη σύσταση Μητρώου Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων και Οργανώσεων Εργοδοτών και οι διατάξεις που αφορούν τη δυνατότητα λήψης των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων των οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών με ηλεκτρονική ψήφο (άρθρο 50 ΣχΝ).

6. Η ΕΕΔΑ, λαμβάνοντας υπόψη το νευραλγικό χαρακτήρα που έχουν τα ζητήματα αυτά σε σχέση με το δικαίωμα συλλογικής οργάνωσης της εργατικής και της εργοδοτικής πλευράς και το γεγονός ότι τα ζητήματα σύστασης, λειτουργίας και λήψης αποφάσεων των οργανώσεων αυτών ρυθμίζονται από γενικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα και ειδική νομοθεσία, εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση του Συντάγματος⁷ επισημαίνει αφενός τον εξαιρετικά γενικό χαρακτήρα των προωθούμενων σχετικών ρυθμίσεων και τη ρύθμισή τελικά νευραλγικών θεμάτων μέσω Υπουργικών Αποφάσεων, αφετέρου τη νομοτεχνική αστοχία ένταξής τους σε διάταξη που αφορά τελικά έτερο ζήτημα (την ικανότητα για σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας και τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων των μερών⁸).

7. Περαιτέρω, **η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει τις υποχρεώσεις του Κράτους για απρόσκοπτη άσκηση των σχετικών με τη συνδικαλιστική ελευθερία και τη συλλογική οργάνωση θεμελιωδών δικαιωμάτων και σεβασμού των εγγυήσεων που τα διέπουν**, κορυφαίες των οποίων αποτελούν:

ι) η προστασία του ευαίσθητου προσωπικού δεδομένου της ιδιότητας του μέλους συνδικαλιστικής οργάνωσης, του οποίου η επεξεργασία, υπόκειται σε ειδικούς κανόνες ως προς την τήρηση αρχείου, το περιεχόμενό του και την πρόσβαση τρίτων στα δεδομένα αυτά⁹, ενώ κατά πρώτο λόγο νομιμοποιούνται να το τηρούν οι ίδιες οι οργανώσεις για τα μέλη τους, και

---

⁷ Για τις οργανώσεις των εργαζομένων ο Ν. 1264/1982 «Για τον εκδημοκρατισμό του Συνδικαλιστικού Κινήματος και την κατοχύρωση των συνδικαλιστικών ελευθεριών των εργαζομένων», για τις οργανώσεις των εργοδοτών ο Ν. 1712/1987 «Εκσυγχρονισμός επαγγελματικών οργανώσεων των εμπόρων, βιοτεχνών και λοιπών επαγγελματιών και άλλες διατάξεις», όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν.

⁸ Τροποποίηση άρθρου 6 Ν. 1876/1990.

⁹ Βλ. ενδεικτικά άρθρο 6 (νομιμότητα της επεξεργασίας) και άρθρο 7 (προϋποθέσεις για τη συγκατάθεση) του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

ii) της γνησιότητας της ελεύθερης βούλησης των μελών των οργανώσεων, όπως αυτή διασφαλίζεται από τις αρχές της μυστικότητας της ψήφου, της αυτοπρόσωπης άσκησης του εκλογικού δικαιώματος, παράλληλα με την άμεση και ανεμπόδιστη άσκησή του χωρίς παρεμβάσεις τρίτων, κίνδυνος ο οποίος οφείλει να συνεκτιμηθεί στο πλαίσιο της εργασιακής σχέσης και της εγγενούς ανισότητας των εργαζομένων λόγω της εργασιακής εξάρτησης από τον εργοδότη. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά στη δυνατότητα λήψης απόφασης με ηλεκτρονική ψήφο, η ΕΕΔΑ τονίζει ότι τυχόν εισαγωγή τέτοιας δυνατότητας ψηφοφορίας οφείλει να είναι εναρμονισμένη με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ως προς τη λήψη των αποφάσεών τους, το οποίο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την διασφάλιση της απαρτίας των γενικών συνελεύσεων τους (ως κυρίαρχου οργάνου) μέσω της φυσικής παρουσίας των μελών τους, της συμμετοχής τους στη διαδικασία διαλόγου και λήψης των αποφάσεων¹⁰, καθώς και της απρόσκοπτης άσκησης των αρμοδιοτήτων της εφορευτικής επιτροπής.

8. Η ΕΕΔΑ επανέρχεται για μια ακόμη φορά, επισημαίνοντας τη διάταξη του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, σύμφωνα με την οποία «ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα όριά της. Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό.». Κατά τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η νομοθετική εξουσιοδότηση είναι αντισυνταγματική όταν κρίνεται γενική και αόριστη, δηλαδή προβαίνει μόνο σε γενικό καθορισμό των υπό εξουσιοδότηση ζητημάτων, χωρίς να προσδιορίζει το περιεχόμενό τους, με αποτέλεσμα οι κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται βάσει αυτής να πάσχουν ακυρότητα¹¹. Προκειμένου να είναι, επομένως, συνταγματική, η νομοθετική εξουσιοδότηση πρέπει να είναι ειδική και ορισμένη, δηλαδή να προσδιορίζει με τρόπο συγκεκριμένο και σαφή τόσο το αντικείμενο που ρυθμίζει όσο και τα όριά της. Οι προϋποθέσεις αυτές δεν φαίνεται να συντρέχουν στις ως άνω σχολιαζόμενες διατάξεις του Αναπτυξιακού Πολυνομοσχεδίου.

9. Η ΕΕΔΑ εκφράζει την έντονη ανησυχία της για τις παραπάνω αναφερόμενες ρυθμίσεις που προωθούνται με το «Αναπτυξιακό Πολυνομοσχέδιο», οι οποίες

---

¹⁰ Βλ. άρθρα 93-100 Αστικού Κώδικα, άρθρα 8,11,13 Ν. 1264/1982

¹¹ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 3051/2014.

θίγουν τον πυρήνα ή/και περιορίζουν θεμελιώδη συλλογικά δικαιώματα, κυρίως σε βάρος της ασθενέστερης πλευράς που είναι οι εργαζόμενοι. Κι αυτό γιατί οδηγούν σε ανατροπή του μηχανισμού συλλογικών διαπραγματεύσεων και διαιτησίας, καθιστώντας τους εργαζόμενους παθητικά υποκείμενα στη διαδικασία διάπλασης των όρων εργασίας, τη ρύθμιση των οποίων παραπέμπει, κατά κύριο λόγο, στην ατομική διαπραγμάτευση και τις ατομικές συμβάσεις εργασίας. Επίσης συμπαρασύρει και το βασικό συνδικαλιστικό δικαίωμα, από το οποίο στερεί το βασικό εργαλείο, τη συλλογική αυτονομία καθώς και το δικαίωμα απεργίας, αφού για όλα τα ουσιώδη ζητήματα που αποτελούν τα συνηθισμένα απεργιακά αιτήματα, το Αναπτυξιακό Πολυνομοσχέδιο περιέχει σειρά ολόκληρη απαγορεύσεων και περιορισμών, καθιστώντας εμμέσως παράνομη κάθε σχετική απεργία.

10. Η ΕΕΔΑ τέλος σημειώνει ότι η προώθηση περαιτέρω περιοριστικών διατάξεων των εργασιακών δικαιωμάτων, ατομικών και συλλογικών, καταδεικνύει το έλλειμμα αξιολόγησης (ποσοτικής και ποιοτικής) του αντικτύπου των περιοριστικών της προστασίας της εργασίας μέτρων που ήδη έχουν ληφθεί και συνεχίζουν να ισχύουν. Το ουσιώδες αυτό έλλειμμα συγκροτημένων στοιχείων σταθερά έχει αποτυπώσει η ΕΕΔΑ στις εκθέσεις της για την εξέταση της εφαρμογής Διεθνών Συμβάσεων που δεσμεύουν την Ελλάδα. Μάλιστα και σε ό,τι αφορά ειδικότερα την κατάσταση εφαρμογής των εργασιακών δικαιωμάτων, ατομικών και συλλογικών, σε σειρά αποφάσεων και συστάσεων διεθνών ελεγκτικών οργάνων¹², έχει αναγνωρισθεί το έλλειμμα αυτό και έχει υπογραμμισθεί emphaticά η υποχρέωση των ελληνικών Κυβερνήσεων να λάβουν τα απαιτούμενα μέτρα αποκατάστασης των διαπιστωμένων παραβιάσεων των εργατικών δικαιωμάτων, αφού διαμορφώσουν έναν σταθερό μηχανισμό ανάλυσης και αξιολόγησης των επιπτώσεων που είχαν τα περιοριστικά μέτρα στα εργασιακά δικαιώματα στην Ελλάδα.

---

¹² Ετήσια Έκθεση ΕΕΔΑ 2015, σελ. 208 επ και ειδικότερα το Παράρτημα όπου παρατίθενται αναλυτικά οι αποφάσεις και συστάσεις διεθνών οργάνων (ΟΗΕ, ΙΛΟ, Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Ένωση) για τα μέτρα λιτότητας και τα δικαιώματα του ανθρώπου.